

РЕШЕНИЕ

с.Старое Дрожжаное

КАРАР

2022 елның 8 сентябре

№ 21/2

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты статусы турында Нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы **КАРАР ИТТЕ:**

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты статусы турында кушымтада бирелгән Нигезләмәне расларга.

2. «Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты статусы турында нигезләмә хакында» Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы вәкиллеке органының 2005 елның 8 декабрәндәге 5 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге карарны Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырырга һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге Карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Башлыгы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Рәисе:

М.Р. Гафаров

Татарстан Республикасы
Чүпрәле муниципаль
районы Советының 2022
елның 8 сентябрдәге №
21/2 номерлы карары белән
расланган

Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты
статусы турында нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы
Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат үз
вәкаләтләрен башкарганда төп хокукый һәм социаль гарантияләргә билгели.

1 статья. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты
(алга таба - депутат) статусы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль
законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы
законнары, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставы, әлеге
Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын
нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

2 статья. Депутат вәкаләтләре вакыты

1. Депутатның вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган
очрактардан тыш, яңа чакырылыш Татарстан Республикасы Чүпрәле
муниципаль районы Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре вакыты «Россия Федерациясендә жирле
үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6
октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законы нигезендә Татарстан
Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләгә белән отставкага китү;
- 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану
сәләте чикләнгән дип танылса;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан
ителсә;

- 5) ана карата судның гаепләү карары законлы көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгы, йә, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булып, чит ил - Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә катнашучы дәүләте гражданлыгы туктатылган очракта, чит дәүләт гражданлыгы (бирелүе) яисә яшәү өчен төр яисә Россия Федерациясе гражданының чит дәүләт территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ булу, йә Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсе нигезендә, Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсе белән башкасы каралмаган булса, жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы булган чит ил гражданы булу;
- 8) сайлаучылар тарафыннан кире кагылу;
- 9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакыру яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә юнәлеш;
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләр үтәлмәгән очракта;
- 12) "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда;
- 13) авыл жирлегә башлыгы, муниципаль район составында авыл жирлегә Советы депутаты буларак аның вәкаләтләрән туктату.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турындагы карары нигез барлыкка килгәннән соң 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасы югары вазыйфай заты депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көн булып әлегә гаризаның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советына керү көне санала.

4 статья. Депутат таныклығы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутатының шәхесен һәм вәкаләтләрән раслаучы төп документы булган таныклығы, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында куллана торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутатның таныклығы һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвирламасы Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутатның үз вәкаләтләрән гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген азат ителмәгән нигездә башкара, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы уставында билгеләнгән очраклардан тыш, үзенә депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәүгә берләштереп, үз депутат эшчәнлеген алып бара.

6 статья. Депутат эшчәнлегенә рәвешләре

Депутат эшчәнлегенә рәвешләре түбәндәгеләр:

а) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларында катнашу;

б) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы комиссияләре эшендә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы карарлары проектларын Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советына карауга кертү;

г) депутат гарызнамәсен кертү;

д) депутат мөрәҗәгатен жибәрү;

е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, жәмәгать берләшмәләренә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр кертү;

ж) гражданнар хокукларын бозуны кичекмәстән кисәтү буенча чаралар күрү таләбе белән тиешле вазыйфай затларга мөрәҗәгать итү;

з) сайлаучылар белән эшләү;

и) депутат берләшмәләре – фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;

к) территорияль иҗтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлегенә шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставында, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларында катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларында шәхсән үзе катнаша.

2. Депутатка Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларының вакыты һәм уздыру урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр ителә, шулай ук әлегә мәсьәләләр буенча Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Регламенты нигезендә әлегә мәсьәләләр буенча барлык кирәкле материалларны ала.

Депутат Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышында катнаша алмаса, бу хакта алдан ук Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат түбәндәгеләргә хокуклы:

1) комиссиядә һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советында тиешле вазыйфаларга сайларга һәм сайланьрга;

2) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советына карау өчен мәсьәләләр тәкъдим итәргә;

3) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы тарафыннан оештырыла торган Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнә, килешә) вазыйфаи затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

4) хокукый инициативаны гамәлгә ашыру тәртибендә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советына хокукый актлар проектларын кертергә;

5) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы көн тәртибенә тикшерелә торган мәсьәләләрне карау тәртибе һәм асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәرمәләр, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр кертергә;

6) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышында Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районының теләсә кайсы органының яки вазыйфаи затының чираттан тыш хисабын яки мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларында гражданнарның, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия мөрәжәгатъләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләү һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясау, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының утырышлар беркетмәләренең эчтәлегә белән танышырга.

4. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәرمәләр Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы комиссияләре эшендә шәхсән катнаша, ул шуларның әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнашырга, тәкъдимнәр кертергә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәш бирү тавышы хокукына ия карарлар кабул итүдә катнашырга мөмкин.

9 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының һәм аның комиссияләренең үз компетенцияләре чикләрендә белешмәләр йөкләмәләрен үтәргә тиеш.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы яисә аның комиссияләре күрсәтмәсе буенча депутат, муниципаль берәмлек чикләрендәге оештыру-хокукий рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә, жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы карарларының үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Йөкләмәне үтәү нәтижеләре турында депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 статья. Депутат таләбе

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларында депутат таләбе белән жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы тарафыннан оештырыла яисә сайлана торган башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе - депутатның Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы карары буенча депутат таләбе буларак таныла торган мөрәжәгате. Депутат таләбе турындагы тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышында игълан ителә.

3. Депутат таләбе жибәрелгән жирле үзидарә органы, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яки учреждение житәкчесе аңа Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы билгеләгән 10 көннән дә соңга калмыйча яисә бүтән вакыт эчендә язма рәвештә жавап бирергә тиеш. Жавап органнар житәкчесе, вазыйфай зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесе тарафыннан имзаланырга тиеш, аңа депутат гарызнамәсе жибәрелә, яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имза салынырга тиеш.

4. Таләпнең инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы. Аларны карау көне турында таләпнең инициаторы алдан ук, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы жирле

үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфай затын, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесен Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы билгеләгән вакытка депутат гарызнамәс буенча кабул ителгән карарны үтәү турында язма жавап бирүне йөкләргә хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате буларак депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфай затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә язма формада мөрәжәгате, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча депутатның депутат эшчәнлегенә бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язма рәвештә депутатның мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жиберелә.

3. Дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, оешмалар вазыйфай затларының, аларның оештыру-хокукый рәвешенә һәм ижтимагый берләшмәләргә депутат мөрәжәгатьләрен карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә жавап мөрәжәгатьтә куелган мәсьәләләрнең асылында булырга тиеш һәм мөрәжәгать жиберелгән вазыйфай зат яки вәкаләтле зат тарафыннан имзаланырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән мөнәсәбәте

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар мөрәжәгатен карый, гражданнарны кабул итә, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат сайлаучыларга алар белән очрашулар вакытында, шулай ук массакуләм мәгълүмат чаралары аша үз эшчәнлегенә турында мәгълүмат бирә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү чараларын күрә:

алардан кәргән тәкъдимнәрне, шикәятьләренә карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дәрәс хәл итүгә булыша;

гражданнарны кабул итә;

ижтимагый фикерне өйрәнә һәм, кирәк булса, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды эчендәге территорияләрдә үткәрелә, аларны

бирү исеMLEге һәм тәртибе Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән.

Депутатның жәмәгатьчелек чарасы рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутаты уртак эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерү өчен төзелә торган депутат фракциясе яки төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләрне һәм башка депутат берләшмәләрен булдыру, теркәү һәм эшчәнлек тәртибе Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы Регламенты белән билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән мөнәсәбәте

1. Депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуны тәэмин итә торган хокукларның тулылыгына ия.

2. Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы депутатның сайлау округындагы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советындагы эше турындагы, аның тарафыннан Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы, аның органнары карарларын һәм йөкләмәләрен үтәү турындагы хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка үз эшендә кирәкле ярдәмне күрсәтәләр, жирле үзидарә органнары эшчәнлегендә депутатка мәгълүмат бирәләр, икътисадый һәм социаль үсеш программаларын үтәүнең барышы турында, депутатның тәнкыйть искәрмәләре һәм тәкъдимнәре буенча кабул ителгән чаралар хакында хәбәр итәләр, законнар депутаты, муниципаль берәмлекләренә вәкиллеке органнары эше практикасын, жәмәгать фикерен өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокукы

Үз эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча депутат Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы территориясендә жирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнең, оешмаларның, муниципаль милек рәвешләрендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокукыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфай затларыннан аның закон белән саклана торган яшерен эшчәнлеге белән бәйле булмаган мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

17 статья. Депутат вазыйфалары

1. Депутат түбәндәгеләргә бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, шәһәр Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәмин итү;

3) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә гражданнарның, оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә органнарының мөрәжәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга үз компетенциясе чикләрендә җавап бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елына ким дигәндә бер тапкыр хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрен үтәргә;

7) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны, бурычларны үтәргә;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган гражданнарның шәхси тормышына, намусына һәм абруена кагылышлы белешмәләренә фаш итмәскә;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килүче елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында гамәлдәге законнар нигезендә белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Даими нигездә үз вәкаләтләрен башкаручы депутат түбәндәгеләргә хокуксыз:

1) шәхсэн яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән

шөгылльлэnergә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешманың сайланулы органы тарафыннан, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашу, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре Советы Ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны, гамәлгә куючысы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укытучы, фәнни һәм башка ижат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгылльлэnergә. Шул ук вакытта укытучылар, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит дәүләтләр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары исәбеннән генә финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләргә гамәлгә ашыручы депутат граждан административ яисә жинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан

тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм әхлак нормаларын катгый үтәргә тиеш, шул исәптән:

1) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы утырышларында билгеләнгән дисциплинаны һәм регламентны үтәргә;

2) чит кеше фикеренә хөрмәт һәм түземлек күрсәтергә, башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәвештә мөнәсәбәтләргә кергән гражданнарга карата ихтирамсыз карашка юл куймаска;

3) депутат эшчәнлегенә бәйлә булмаган максатларда депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйлә рәвештә үзенә мәгълүм булган белешмәләренә, әгәр бу белешмәләр дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкит итсәләр, фаш итмәскә һәм кулланмаска;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсэн яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

5) депутат бурычларын объектив башкаруда, шулай ук аның абруена яисә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы абруена зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга мөмкин булган гамәлләрдән, белдерүләрдән, гамәлләрдән тыелырга;

6) үз бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтна китерә торган яисә китерергә мөмкин шәхси кызыксынуы барлыкка килгәндә - бу хакта Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы карары белән расланган тәртиптә Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга юнәлдерелгән карарларын үтәргә;

7) Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы тарафыннан билгеләнгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советы йөкләмәсе буенча депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлеген башкару гарантияләре

1. Депутат эшчәнлегенә гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре гамәлдәге законнар, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Уставы, Татарстан Республикасы Чүпрәле муниципаль районы Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутатның жинаять яисә административ жаваплылыкка тартылган хокукларын гарантияләү, тоткарлау, кулга алу, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр башкарганда, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны булган

депутатларга карата оператив-эзләнү чаралары, аларның багажлары, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар файдалана торган элемтә чаралары исәпкә алынганда федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, әйтелгән фикерләре, позициясе өчен жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан ачыктан-ачык хурлауларга, яла яуга яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очракларга кагылмый.